

Головбух Агро

№ 21
Листопад 2025

 Експертус
ЦИФРОВЕ ВИДАВНИЦТВО

День аграрія: як порадувати працівників, коли сутужно з коштами

Як отримати звільнення
від мита під час експорту
сої і ріпаку

Зміни до НП(С)БО,
обліку активів,
пошкоджених через
війну

Які суми індексації
зарплати в листопаді
2025-го

ВЕБІНАРИ

Лише гарячі теми

Головбух
Агро

Безплатно для передплатників

Олена
Озерова

Тетяна
Купчик

Альона
Любанова

Ганна
Чернишова

Олена
Сердюк

Реєструйтеся на seminar.expertus.com.ua

Отримуйте відповіді від експертів
під час прямих трансляцій

Переглядайте записи минулих вебінарів

Михайленко Дмитро,
керуючий партнер юридичної
компанії «Ctowe LF Ukraine»,
голова Комітету підприємців
з податкових питань при
Торгово-промисловій палаті
України

Добродій Тетяна,
головний консультант
секретаріату Комітету
Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики

Єфімов Олександр,
адвокат, аудитор, доцент
кафедри цивільного
та трудового права Київського
національного економічного
університету імені Вадима
Гетьмана, доктор філософії
права

Висіцька Ірина,
адвокат із 21-річним досвідом
у сфері земельних відносин,
керуюча Адвокатським бюро
«Висіцької «ВІВ Лігал»

Кричун Петро,
президент Федерації
професійних бухгалтерів
та аудиторів України,
канд. екон. наук (PhD), MBA,
CFO групи компаній

Рогозний Сергій,
сертифікований аудитор,
юрист, керівник комітету
з фінансів Федерації
професійних бухгалтерів
та аудиторів України

Чмерук Микола,
начальник Офісу великих
платників податків ДПС

Шість років поруч

Цьогоріч у листопаді журнал «Головбукх Агро» святкує своє шестиріччя. Дякуємо, що всі ці роки ви з нами, стимулюєте нас розвиватися та прагнути бути кращими. Історія «Головбукх Агро» триває. Творимо її разом і далі.

У святковому номері підготували чимало роз'яснень і корисних порад, аби полегшити вашу повсякденну роботу.

Ознайомтеся з підказками, які зміни до НП(С)БО, обліку активів, пошкоджених через війну, приміток до фінзвітності запропонував до обговорення Мінфін. Якщо нововведення затвердять, вони запрацюють не раніше ніж 1 січня 2026 року.

Особливу увагу приділіть порадам експерта, які допоможуть роботодавцям порадувати працівників подарунками до їх професійного свята, навіть коли суцужно з коштами. Дізнаєтеся про альтернативу святкової премії, подарунок у натуральній формі, благодійну та нецільову матдопомогу, а також з'ясуєте, які документи підготувати, щоб організувати святкування Дня аграрія.

Розповімо, як отримати звільнення від соєво-ріпакового експортного мита та чому агровиробники опинилися в ситуації, коли мають нести значні втрати.

Також запрошуємо вас 10 грудня об 11:00 на наш вебінар на тему «Як єдиннику четвертої групи вберегти сільгоспчастку на 2026 рік: алгоритм дій». Ставте запитання експерту в е-журналі «Головбукх Агро». Вичерпні відповіді отримаєте на заході.

Якщо залишаться запитання, то телефонуйте на Гарячу лінію Головбукх Агро за номером **0 800 21 11 32** або пишіть нам на agro@expertus.com.ua.

Працюємо разом задля перемоги!

З повагою
Наталія Дубчак,
головний редактор

зовнішньоекономічна діяльність

Олена Озерова

- 3** Як отримати звільнення від мита під час експорту сої і ріпаку

податки

Олена Коваленко

- 6** За яких умов єдинник четвертої групи не сплачує за землю

Олена Коваленко

- 8** Єдинник четвертої групи набув право на нову земельну ділянку: як задекларувати

Ольга Гонтаренко

- 13** Чи реєструвати акцизний склад, якщо використовуєте пальне лише для власних потреб

облік

Олена Озерова

- 16** Зміни до НП(С)БО, обліку активів, пошкоджених через війну, приміток до фінзвітності: що пропонує Мінфін

Олена Коваленко

- 19** Як облікувати винагороду оператора е-майданчика за рахунок гарантійного внеску

Олена Озерова

- 21** Банк проведень: облік часткової компенсації за племінних тварин і будівництво ферм

оплата праці

Микола Кирильчук

- 24** Оновлена форма заяви-розрахунку на лікарняні від ПФУ: що змінилося

Ірина Чигир

- 31** ПФУ роз'яснив, як враховувати лікарняні й дохід сумісників для бронювання

Світлана Лістрова

- 34** День аграрія: як порадувати працівників, коли сутужно з коштами

Микола Кирильчук

- 40** Які суми індексації зарплати в листопаді 2025-го

управління ризиками

Олена Сердюк

- 44** Витрати на маркетингові послуги: як підтвердити реальність і зв'язок із господарською діяльністю

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мито на експорт насіння сої і ріпаку оминуло агровиробників. Підтвердити право на звільнення від сплати вивізного мита складно. У результаті виробники з вересня несуть значні втрати. Постанова Кабміну, що набрала чинності з 4 жовтня 2025 року, покликана виправити ситуацію. Подробиці роз'яснює експерт

Як отримати звільнення від мита під час експорту сої і ріпаку

Олена Озерова,
керівник експертної
групи Експертус
Головбух, Київ

Епопея зі звільненням від сплати мита під час експорту насіння сої і ріпаку досі триває. Нагадаємо, що з 4 вересня 2025 року митну індульгенцію під час експорту отримали сільгосптоваровиробники та сільгоспкооперативи, які експортують сою (код 1201 згідно з УКТ ЗЕД) чи ріпак (код 1205 згідно з УКТ ЗЕД), що виростили члени цього кооперативу.

Фактично пільга не працює, бо на заваді стоїть митниця, яка вимагає підтвердити, що вивезене насіння сої і ріпаку є продукцією власного виробництва.

Докладно про цю проблему ми вже розповідали на шпальтах е-журналу «Головбух Агро». Розберемо, чому агровиробники опинилися в такій ситуації.

Чому звільнення не працює

Причина колапсу експорту сої і ріпаку криється у позиції митних органів. Митниця вимагала від агровиробників і сільгоспкооперативів підтвердити, що саме вони є виробниками сої і ріпаку, щоб останні отримали звільнення від сплати експортного мита. З-поміж їх аргументів — положення статті 1-1 Закону № 1033¹. Однак цей Закон пропонує вважати сільгосптоваровиробником з метою сплати експортного мита осіб, наведених у підпункті 14.1.235 Податкового кодексу України (ПК).

¹ Закон України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» від 10.09.1999 № 1033-XIV.

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Кого зачепить соєво-ріпакове експортне мито («Головбух Агро», № 19/2025)

Сільськогосподарський товаровиробник – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми або фізична особа – підприємець, яка виробляє сільськогосподарську продукцію та/або розводить, вирощує та виловлює рибу у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах) та її переробляє на власних чи орендованих потужностях, у т. ч. власновироблену сировину на давальницьких умовах, і провадить операції з її постачання.

Проте ані Закон № 1033, ані ПК аж ніяк не визначають як юрсооба, кооператив або ФОП має довести, що експортує власні чи кооперативні сою / ріпак. Через відсутність механізму підтвердження з 4 вересня 2025 року митники стягували з усіх експортерів сої і ріпаку експортне мито. Вони ігнорували навіть дані бухгалтерської і статистичної звітності агровиробників.

Наслідком законодавчої неврегульованості стало зниження експорту олійних культур, багатомільйонні витрати на сплату мита, якого не мали сплачувати виробники,

чи додаткові витрати на зберігання продукції у портах у тих, хто не наважився замитнювати товар на експорт. Ба більше, агровиробники, яких змусили сплачувати експортне мито, звертаються до суду з позовами, щоб повернути сплачені платежі.

Із 4 вересня 2025 року

всі експортери змушені були сплачувати мито під час вивезення сої і ріпаку

Чи є вихід

Розв'язати нарешті проблему вирішив Кабмін, що видав Постанову № 1256², яка набрала чинності з **4 жовтня 2025 року**. Щоб підтвердити власне виробництво сої і ріпаку, аграрій мусить отримати експертний висновок про походження товару. Експортер може отримати такий висновок у **Торгово-промисловій палаті України (ТПП)** або її регіональних відділеннях.

Експертні висновки для звільнення від сплати експортного мита ТПП / її регіональні відділення видаватимуть **на кожну окрему партію** сільгосппродукції, яка експортують.

Аграрії мають надати до ТПП документи, що підтверджують право власності або користування землею, на якій вирощували сою / ріпак. Перелік документів, що маєте подати, знайдете на вебсайті ТПП³. Склад документів залежить від виду транспорту, яким експортуватимете вантаж, — наземний (авто чи залізниця) або морський.

Наступний та обов'язковий крок для експортерів — реєстрація в **Державному аграрному реєстрі (ДАР)**. Виробники повинні

² Постанова КМУ «Деякі питання підтвердження власного вирощування окремих видів сільськогосподарської продукції для цілей експорту» від 03.10.2025 № 1256.

³ Вебсайт ТПП (ucsi.org.ua): Головна → Оформлення та видача висновків походження товару, електронних висновків під ліцензію включно.

zareestruватися в ДАР і задекларувати свої площі та очікувану врожайність **до 1 грудня** поточного року.

Щоб отримати позитивний експертний висновок:

- обсяги врожайності не мають перевищувати ліміту – не більше ніж 3,5 т з 1 га для сої і ріпаку;
- загальна задекларована кількість має відповідати реальному обсягу виробництва.

Як наразі працює механізм експорту сої і ріпаку та звільнення від сплати мита?

Експортер:

- сплачує мито на казначейський рахунок на підставі попередньої митної декларації (ПМД). Кошти блокують як фінансову гарантію;
- завантажує вантаж на транспортний засіб на підставі ПМД;
- отримує товарно-транспортний / товарно-супровідний документ після завантаження партії;
- звертається до ТПП / її регіонального відділення за експертним висновком.

Коли ТПП надає висновок, експортер повертається до митного брокера з цим висновком і вони оформлюють митну декларацію (МД). МД є підставою експортувати вантаж без сплати мита. Заблоковані на спецрахунку кошти повертають експортеру.

Ба більше, в Постанові № 1256 урядовці також навели нові випадки, коли звільнення від експортного мита **не працюватиме для виробників**.

Не поширюється звільнення на виробника сої або ріпаку, який отримає підтвердження від ТПП, якщо:

- експортуватиме власно вирощену сою / ріпак **третя особа (посередник)**, зокрема, за договорами комісії, консигнації, доручення чи за агентським договором;
- експорт проводитимуть через сільгоспкооперативи, що створили чи зареєстрували після того, як запрацювала стаття 1-1 Закону № 1033.

Якщо позбавлення права на митні пільги посередників відповідає законодавству, то заборона на звільнення від сплати мита для кооперативів, що створили після 4 вересня 2025 року, є дискримінаційною.

Дізнайтеся, за яких умов спрощенець четвертої групи може не платити земельний податок. Підкажемо, як не втрати таке право й уникнути додаткового податкового навантаження

За яких умов єдинник четвертої групи не сплачує за землю

Олена Коваленко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

СИТУАЦІЯ

Фермерське господарство на земельних торгах придбало земельну ділянку / пай свого пайовика — ділянку, яку ПриватБанк виставив за борги на продаж. Цю земельну ділянку включили до єдиного податку четвертої групи у відомості до розрахунку. Які платежі треба платити за цю земельну ділянку?

РОЗВ'ЯЗАННЯ

Єдинники четвертої групи не сплачують земельний податок за землі сільськогосподарського призначення, якщо використовують їх для сільськогосподарського товаровиробництва.

Загалом власники земельних ділянок сплачують за таке майно земельний податок.

Земельний податок — одна з форм плати за землю. Його сплачують власники земельних ділянок (фізичні та юридичні особи) та постійні землекористувачі. Друга форма плати за землю — орендна плата за землі державної або комунальної власності. Її сплачують до місцевого бюджету орендарі на підставі укладеного договору оренди (п. 269.1 Податкового кодексу України; ПК).

Для платників єдиного податку, в т. ч. четвертої групи, встановили особливі правила плати за землю (п. 269.2 ПК). Спрощена система оподаткування заміняє сплату окремих податків і зборів на єдиний податок. Яких саме податків і зборів, установлює пункт 297.1 ПК (п. 291.2 ПК).

Єдинників звільнили від обов'язку нараховувати, сплачувати та подавати звітність, зокрема, з податку на майно в частині земельного податку. Щоб таке звільнення діяло для єдинника четвертої групи, він

має використовувати землю **для ведення сільськогосподарського товаровиробництва** (пп. 4 п. 197.1 ПК).

Статус єдинника четвертої групи **не звільняє** від орендної плати за землі державної або комунальної власності, в т. ч. сільгоспземлі, навіть якщо єдинник використовує їх за призначенням.

Податківці наголошують: єдинники четвертої групи — власники земельних ділянок — мають сплачувати земельний податок за земельні ділянки:

- несільськогосподарського призначення;
- сільськогосподарського призначення, які не використовують для ведення сільськогосподарського товаровиробництва (ЗІР, *категорія 111.02**).

Юрособа — платник єдиного податку — може втратити звільнення від сплати земельного податку, якщо передасть земельну ділянку в оренду. Навіть якщо орендар також є платником єдиного податку четвертої групи (ІПК ДПС від 16.10.2024 № 4851/ІПК/99-00-04-01-04 ІПК). Такі наслідки не загрожують лише фізособам — платникам єдиного податку четвертої групи. Поки діє єдиний податок саме в цій групі, фізособи — власники земділянок — можуть не сплачувати за землю, якщо надають її в оренду іншому єдиннику четвертої групи (п. 281.3 ПК).

Отже, якщо використовуєте набуту земділянку для сільськогосподарського товаровиробництва, жодних додаткових податків за таку землю сплачувати **не треба**, так само, як і подавати звітність з плати за землю. Наступного року продовжуйте декларувати цю земділянку у складі податкової декларації платника єдиного податку четвертої групи за формою, що затверджена Наказом № 578**.

* zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&tid=43523.

** Наказ Мініфіну «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 № 578.

У статті – поради, як єдинникам четвертої групи заповнити розрахункову частину декларації, якщо посеред року вони набули права на нову земельну ділянку

Єдинник четвертої групи набув право на нову земельну ділянку: як задекларувати

Олена Коваленко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

СИТУАЦІЯ

Підприємство сплачує єдиний податок четвертої групи. Чи заповнювати в декларації графи за I та II квартали, якщо право на земельну ділянку набули в III кварталі?

РОЗВ'ЯЗАННЯ

У розрахунковій частині податкової декларації платника єдиного податку четвертої групи (далі — Декларація) заповнюйте всі **графи 7—10**, що відведені для поквартальних платежів. Водночас у деяких випадках графи 7 та 8, в яких декларують єдиний податок за I та II квартали, можуть залишитися порожніми. Адже право на нову земельну ділянку підприємство отримало лише з III кварталу. Тому єдиний податок має розрахувати для цієї землі з дня, коли набули на неї право. Проаналізуємо, коли це відбувається.

Якщо протягом звітного року змінилася (збільшилася або зменшилася) площа сільськогосподарських угідь, платник єдиного податку четвертої групи зобов'язаний:

- перерахувати суму єдиного податку з дати, коли набув або втратив право на землі, й до кінця року;
- подати протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним кварталом, Декларацію з уточненою інформацією про площу земельної ділянки, а також відомості про наявні землі, нормативну грошову оцінку (НГО).

Уточнену інформацію та відомості про наявні землі варто надати і за місцем розташування землі, і за місцезнаходженням єдинника (пп. 295.9.5 Податкового кодексу України; ПК). Звітуйте

за формою Декларації, що затверджена Наказом № 578*, яку надавали не пізніше ніж 20 лютого з єдиним податком за рік.

Уточнити доведеться **загальну звітну Декларацію**, яку підприємство має подавати за своїм місцезнаходженням, коли підтверджувало статус платника єдиного податку. До неї необхідно додати **уточнюючу загальну Декларацію**.

Надати уточнюючий розрахунок необхідно також за місцем розташування нової землі. Однак лише у разі, якщо за КАТОТТГ, що відповідає місцю розташування нової землі, цього року вже звітували. Якщо така земельна ділянка розташована на території з КАТОТТГ, за яким Декларацію ще не подавали, до податкової, яка обслуговує територіальну громаду, треба подати не уточнюючу, а звітну Декларацію.

Відомості про наявність земельних ділянок (далі — Відомості) єдинник четвертої групи розшифровує в **додатку 1**, що є невід'ємною частиною Декларації. До Відомостей, які надаєте разом із загальною Декларацією, включайте абсолютно всі земельні ділянки, на які маєте зареєстровані права. До Відомостей, які надаєте разом із звітною Декларацією за певним КАТОТТГ, — лише землі, що розміщені на території з таким КАТОТТГ.

Площа земельних ділянок, що зазначена у Відомостях, має збігатися з площею, яку задекларували у розрахунковій частині Декларації.

Отже, в уточнюючій загальній Декларації, яку подаєте за своїм місцезнаходженням, необхідно розшифрувати інформацію про всі земельні ділянки, за якими цього року нараховували єдиний податок, а також додати інформацію про набуту протягом року землі. Так само варто зробити в уточнюючій Декларації, яку подаєте за місцезнаходження землі. У додаток 1 до неї необхідно включити всі землі з місцем розташування на території з таким КАТОТТГ.

У цьому разі до розрахункової частини уточнюючої Декларації, у т. ч. загальної, мають потрапити дані про нарахований єдиний податок за всі землі та донарахований єдиний податок за набутою в III кварталі землі. Графи 7—10, в яких декларують поквартальні платежі, мають бути заповненими, адже для всіх інших земель сума єдиного податку не змінилася.

Якщо землі однакового виду (рілля, сіножаті тощо), що розташовані на території з однаковим кодом КАТОТТГ і мають однакову НГО, то їх площу сумують. Єдиний податок для цих земель розраховують в одному рядку розрахункової частини Декларації.

Податківці пояснили, як заповнювати графи 7—10, якщо протягом року з'явилася нова земельна ділянка з таким самим КАТОТТГ і НГО (ЗІР, підкатегорія 108.02.04**).

* Наказ Міністерства «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку від 19.06.2015 № 578.

** zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=40957.

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Декларація юрособи —
єдинника четвертої групи
(«Головбух Агро», № 3/2025)

- 1 Розрахуйте єдиний податок для нової земділянки за формулою:

$$S = \frac{C \times R \times K \text{ днів користування}}{K \text{ днів кварталі}},$$

де S — сума єдиного податку за нову земельну ділянку за квартал, в якому набули право власності або користування;

C — річна сума єдиного податку за таку земельну ділянку;

R — квартальна сума єдиного податку в кварталі, у якому набули право власності або користування (I квартал — 10%; II квартал — 10%; III квартал — 50%; IV квартал — 30%);

K днів кварталі — кількість календарних днів у кварталі, в якому набули право на землю;

K днів користування — кількість календарних днів користування та/або володіння земельною ділянкою в кварталі, у якому набули право на земділянку.

- 2 У графі 6 зафіксуйте річну суму єдиного податку з урахуванням площі нової земділянки. Обчислюйте його за формулою:

площа земділянки (граф 3) × НГО (граф 4) × Ставка податку (граф 5) ÷ 100.

- 3 До граф 7 і 8 перенесіть суми єдиного податку за I та II квартали з загальної або звітної Декларації, оскільки розмір єдиного податку за ці квартали не змінився.

- 4 У графі 9 до раніше нарахованої суми єдиного податку за III квартал додайте суму єдиного податку за нову земділянку, що розраховали за формулою з пункту 1.

- 5 У графі 10 задекларуйте єдиний податок за IV квартал із урахуванням площі нової земділянки. Суму обчислюйте за формулою, наведеною в «шапці» цієї графи.

Приклад 1. Заповнюємо розрахункову частину уточнюючої Декларації

Станом на 1 січня 2025 року юрособа орендувала одну земельну ділянку площею 20 га, проіндексована НГО якої — 35 000 грн/га. 21 вересня 2025 року юрособа зареєструвала право користування на другу земділянку площею 10 га з НГО — 35 000 грн/га. Обидві ділянки є ріллею.

Єдиний податок за III квартал для нової земельної ділянки становить 180,71 грн ((10 га × 35 000 грн/га × 0,95 ÷ 100) × 50% × 10 дн. ÷ 92 дн.). Цю суму треба додати до єдиного податку за III квартал, що задекларували в графі 9 розрахункової частини Декларації.

У Додатку 1 наводимо зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації.

Додаток 1

Зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації

№ з/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки ¹⁰	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Ставка податку (% до нормативної грошової оцінки земельної ділянки)	Річна сума податку (граф 3 × графа 4 × графа 5 / 100)	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
						граф 6 × 10 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 50 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 30 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Землі сільськогосподарського призначення (сільськогосподарські угіддя, у тому числі для сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті)								
1.1	Рілля	30	35 000,00	0,95	9975,00	665,00	665,00	3505,71	2992,50

Приклад 2. Заповнюємо розрахункову частину уточнюючої Декларації, якщо НГО нової земділянки не збігається з площами, які вже задекларували цьогоріч

Станом на 1 січня 2025 року юрособа орендувала одну земельну ділянку площею 20 га, проіндексована НГО якої – 35 000 грн/га. 21 вересня 2025 року юрособа зареєструвала право користування на другу земділянку площею 10 га з НГО – 42 000 грн/га. Обидві ділянки є ріллею.

У Додатку 2 наводимо зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації, якщо НГО нової земділянки не збігається з площами, які вже задекларували цьогоріч.

Додаток 2

Зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації, якщо НГО нової земділянки не збігається з площами, які вже задекларували цьогоріч

№ з/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки ¹⁰	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Ставка податку (% до нормативної грошової оцінки земельної ділянки)	Річна сума податку (граф 3 × графа 4 × графа 5 / 100)	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
						граф 6 × 10 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 50 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 30 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Землі сільськогосподарського призначення (сільськогосподарські угіддя, у тому числі для сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті)								

Закінчення Додатка 2

№ з/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки ¹⁰	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Ставка податку (% до нормативної грошової оцінки земельної ділянки)	Річна сума податку (граф 3 × графа 4 × графа 5 / 100)	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
						граф 6 × 10 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 50 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	граф 6 × 30 / 100 / (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею) ¹¹	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1	Рілля	20	35 000,00	0,95	6650,00	665,00	665,00	3325,00	1995,00
1.1	Рілля	10	42 000,00	0,95	3990,00			216,85	1197,00

Як бачимо, у Прикладі 2 графи 7 та 8 для набутої земельної ділянки порожні, оскільки за ці квартали єдинник не повинен сплачувати за неї податок. Так само графи 7 та 8 залишаться порожніми, якщо набута в III кварталі землі ділянка розміщена в територіальній громаді з кодом КАТОТТГ, за яким єдинник цього року ще не звітував. У цьому разі він подає до податкової, що обслуговує цю громаду, не уточнюючу, а **звітну Декларацію**.

Використовуєте пальне лише для власних потреб? Стежте, скільки отримуєте його протягом року – перевищення ліміту має наслідки. Експерт підкаже, що робити, якщо межу перетнули

Чи реєструвати акцизний склад, якщо використовуєте пальне лише для власних потреб

Ольга Гонтаренко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

Акцизний склад — це приміщення або територія на митній території України, де розпорядник акцизного складу провадить господарську діяльність: виробляє, обробляє (переробляє), змішує, розливає, навантажує-розвантажує, зберігає, реалізує пальне (пп. 14.1.6 Податкового кодексу України; ПК).

Загальне правило: якщо пальне використовуєте **винятково для власних потреб**, реєструвати акцизний склад **не потрібно**. Проте ця норма діє не завжди. Є обмеження за обсягами, в разі перевищення яких підприємство зобов'язане зареєструвати акцизний склад.

Коли реєструвати акцизний склад

Не є акцизним складом приміщення або територія, де загальна місткість розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального не перевищує 200 куб. м, а суб'єкт господарювання (окрім платників єдиного податку четвертої групи) — власник або користувач такого приміщення чи території протягом календарного року отримує не більше ніж 1000 куб. м пального.

Також не вважають акцизним складом приміщення або територію незалежно від загальної місткості розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального, власником або користувачем яких є платник єдиного податку четвертої групи, який протягом календарного року отримує не більше ніж 10 000 куб. м пального.

До цього обсягу не враховують пальне, отримане через АЗС (пп. 14.1.6 ПК).

Зареєструйте акцизний склад,

якщо протягом календарного року отримали більше ніж 1000 куб. м пального

Для обох цих випадків є **додаткова умова**: суб'єкт господарювання використовує пальне винятково для власних потреб або промислової переробки, не реалізує і не зберігає пальне іншим особам. Ця норма не діє, якщо суб'єкт господарювання є розпорядником хоча б одного акцизного складу.

Отже, якщо протягом року підприємство (окрім єдинників четвертої групи) отримає понад 1000 куб. м пального, за винятком заправленого на АЗС, — має зареєструвати акцизний склад.

Як контролювати ліміт

Підприємства, які використовують пальне винятково для власних потреб, **не є платниками акцизного податку**. Тому вони не бачать в е-кабінеті інформацію про обсяг отриманого пального. Податківці радять¹ контролювати цей показник за **даними бухобліку**.

Бухгалтерський облік операцій із паливом ведіть згідно з Інструкцією № 281² на підставі **первинних документів** (ч. 1 ст. 9 Закону про бухоблік³).

У первинних документах обсяг пального зазначаєте в літрах, приведених до температури 15 °С (п. 232.1 ПК).

За даними первинних документів можете обчислити об'єм пального, що отримали протягом календарного року. За цим об'ємом визначте, чи відповідає місце зберігання пального критеріям, встановленим у підпункті 14.1.6 ПК.

За організацію бухобліку та відображення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого строку, але не менше ніж три роки, відповідає уповноважений орган (посадова особа), який керує підприємством, або власник згідно із законодавством та установчими документами (ч. 3 ст. 8 Закону про бухоблік).

Що робити, якщо перевищили ліміт

Якщо протягом календарного року перевищили наведені ліміти, **зареєструйтеся платником акцизу** та зареєструйте акцизний склад.

Щоб зареєструватися платником акцизу, подайте **заяву** податківцям за основним місцем обліку. Зробіть це не пізніше ніж за **три**

¹ Індивідуальна податкова консультація ДПС від 10.10.2025 № 5422/ІПК/99-00-09-04-03.

² Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затверджена спільним наказом Міністерства енергетики та захисту національної інфраструктури України та Міністерства економіки, Мінтрансзв'язку, Держспоживстандарту від 20.05.2008 № 281/171/578/155.

³ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV.

робочих дні до початку реалізації пального. Заяву подайте в електронному вигляді за формою, затвердженою Наказом № 729⁴.

Коли підприємство подало заяву для реєстрації платником акцизного податку, податківці **водночас реєструють його акцизні склади**. У заяві зазначте інформацію про всі наявні та введені в експлуатацію акцизні склади разом із кодами адміністративно-територіальних одиниць, де вони розміщені (п. 6 Порядку № 408⁵).

Щодо кожного акцизного складу зазначте ідентифікатор об'єкта оподаткування, назву, місцезнаходження тощо.

За результатом оброблення заяви суб'єкта господарювання включають до реєстру платників акцизу або запропонують подати нову заяву.

Платника акцизного податку вважають зареєстрованим із дати, коли його **включили до реєстру платників**. Із цієї самої дати вважають зареєстрованим акцизний склад (п. 9 Порядку № 408).

⁴ Наказ Міністерства фінансів «Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального або спирту етилового та/або акцизних складів, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового» від 27.11.2020 № 729.

⁵ Порядок електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, затверджений постановою КМУ від 24.04.2019 № 408.

Мінфін активно включився у законотворчий процес – підготував законопроекти, якими пропонує оновити законодавчу базу з обліку активів, пошкоджених через військову агресію РФ, гармонізувати й уточнити окремі норми НП(С)БО. Ознайомтеся з новаціями в огляді експерта

Зміни до НП(С)БО, обліку активів, пошкоджених через війну, приміток до фінзвітності: що пропонує Мінфін

Олена Озерова,
керівник експертної
групи Експертус
Головбух, Київ

Мінфін як методолог бухобліку запропонував до обговорення низку змін до облікових нормативів — НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», Інструкції № 291¹. Якщо зміни затвердять, вони запрацюють не раніше ніж 1 січня 2026 року. Зміст проектів Мінфін оприлюднив на своєму сайті².

Розглянемо запропоновані зміни.

НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»

Мінфін укотре взявся гармонізувати положення НП(С)БО 26, аби привести норми нацстандарту у відповідність до МСФЗ для малих та середніх підприємств і МСБО 19 «Виплати працівникам».

Розробники пропонують усунути **законодавчі прогалини**. Адже стандарт не містив визначення «*виплати працівникам*». Тепер виплатами працівникам вважатимуть **усі форми виплат і компенсацій**, що надає підприємство в обмін на виконані роботи та/або послуги, що надали працівники, або під час їх звільнення.

Виконана робота та/або послуга, що надає працівник, – виконання працівником обов'язків відповідно до угоди з підприємством (абз. 8 п. 1 НП(С)БО 26).

¹ Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.1999 № 291.

² Сайт Мінфіну (mof.gov.ua): Головна → Законодавство → Проекти нормативно-правових актів → Проекти нормативно-правових актів у 2025 р.

Окрім цього, поточні виплати працівникам, склад яких знайдете в пункті 5 НП(С)БО 26, пропонують доповнити **негрошовими виплатами**, зокрема:

- на медичне обслуговування;
- житло, безоплатно надане працівникам згідно із законодавством;
- авто чи інші послуги.

Зміни стосуються також ЄСВ на виплати, нараховані працівникам за виконану для підприємства роботу чи надану підприємству послугу. Поряд із попередньою класифікацією нараховування як **поточно-го зобов'язання** наразі пропонують включати нараховування:

- до витрат періоду
або
- собівартості конкретного активу, зокрема, незавершеного виробництва (будівництва) або основних засобів.

Якщо виплачена сума перевищуватиме зобов'язання, що виникає в результаті виконання робіт та/або надання послуг до звітної дати, таке **перевищення визнаватимуть активом** у сумі, на яку попередня оплата зменшує майбутні виплати та/або компенсації (п. 6 НП(С)БО 26).

У новому пункті 35 НП(С)БО 26 розробники пропонують розкривати в примітках до фінзвітності щодо кожної категорії **інших довгострокових виплат** і виплат під час звільнення:

- характер виплат;
- суму зобов'язання за такими виплатами;
- обсяг фінансування на звітну дату.

Проект також передбачає коригування положень, які регулюють облік програм **виплат після закінчення трудової діяльності**.

НП(С)БО 7 «Основні засоби»

Мінфін пропонує переглянути редакцію підпункту 37.6 НП(С)БО 7. Наразі стандарт приписує розкривати у примітках до фінзвітності інформацію про первісну (переоцінену) вартість повністю амортизованих основних засобів (ОЗ), які підприємство продовжує використовувати. Розробники планують, аби суб'єкти господарювання подавали інформацію про первісну (переоцінену) вартість ОЗ, щодо яких переглядали строк корисного використання та ліквідаційну вартість із метою подальшої експлуатації.

Схоже, ці зміни мають на меті нагадати тим, хто обліковує на балансі ОЗ з нульовою залишковою вартістю:

- не забувати **переглядати строк використання та ліквідаційну вартість** на кінець року, якщо змінилися очікувані економічні вигоди від використання ОЗ, зокрема, через наслідки війни (п. 25 НП(С)БО 7);
- не допускати **амортизації вартості ОЗ в нуль**, що не відповідає обліковим принципам і спричинює низку проблем, зокрема, під час переоцінки ОЗ з нульовою залишковою вартістю.

Облік активів, пошкоджених через війну

Не оминув Мінфін увагою облік та розкриття інформації у фінзвітності щодо активів, пошкоджених через війну. Законодавчих прогаєли у цій царині достатньо починаючи з 2022 року.

Зміни до Інструкції № 291 стосуються насамперед підприємств, які мають пошкоджені, знищені, викрадені активи або активи, над якими вони втратили контроль через збройну агресію рф. Відомство планує дозволити таким підприємствам на свій розсуд **запроваджувати нові рахунки третього порядку** до субрахунків синтетичних рахунків відповідних активів, нарахованого зносу (амортизації) на такі активи, розрахунків із заподіяних збитків і втрат — до ухвалення рішення про списання такого активу.

Як продовження цієї зміни позабалансовий рахунок 07 «Списані активи» отримає новий субрахунок 073 «Невідшкодовані втрати від шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії російської федерації».

На субрахунку 073 дозволять обліковувати суму збитків через агресію рф, **оцінку яких провели**, тобто визначили їх розмір у законодавчо визначеному порядку для подальшого відшкодування. Списати збитки із субрахунку 073 підприємства зможуть, коли

отримають **рішення про відшкодування коштів**. Водночас в обліку слід буде показати дебіторську заборгованість і доходи в сумі, що належить до відшкодування.

Юрособам доведеться організувати **аналітичний облік** на субрахунку 073:

- за боржниками та випадками нестачі і втрат;
- видами активів, пошкоджених, знищених, викрадених через агресію росії —
 - що їх списали згідно із законодавством;
 - над якими та/або над місцезнаходженням яких підприємство втратило контроль, але продовжує облікувати на балансі.

Примітки до річної фінзвітності

Мінфін планує привести Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5³) у відповідність до вимог законодавства стосовно відображення в бухобліку та фінзвітності втрат від шкоди і збитків, що заподіяла збройна агресія рф, а також господарських, пов'язаних з операційною орендою, ОЗ, біологічними активами та запасами.

³ Затверджена наказом Мінфіну «Про Примітки до річної фінансової звітності» від 29.11.2000 № 302.

Новий субрахунок 073

«Невідшкодовані втрати від шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії російської федерації» з'явиться в Плані рахунків бухобліку

Дізнайтеся, як переможець е-торгів публічних закупівель відображає в бухгалтерії винагороду оператора е-майданчика. Підкажемо, які проведення зробити, якщо оператор е-майданчика не повертає гарантійний внесок, а зараховує його в рахунок оплати своєї винагороди

Як облікувати винагороду оператора е-майданчика за рахунок гарантійного внеску

Олена Коваленко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

СИТУАЦІЯ

Підприємство виграло тендер на відкритих торгах на закупівлю ячменю. Оператор е-майданчика виставив рахунок за свої послуги на суму 9030 грн разом із ПДВ. Він зареєстрував податкову накладну. Гарантійний внесок підприємству не повернули, а змінювали з тієї суми, яку воно мало б заплатити згідно з вирашем за лотом. Як відобразити цю операцію в бухгалтерії?

РОЗВ'ЯЗАННЯ

У бухгалтерії відображайте залік заборгованостей на суму гарантійного внеску, яку оператор е-майданчика не повернув, а зарахував у рахунок оплати своєї винагороди. Пояснимо докладніше.

У ситуації йдеться про **гарантійний внесок**, що забезпечує тендерну пропозицію. Замовник торгів має право вимагати від учасників е-торгів таке забезпечення на підставі частини 1 статті 25 Закону № 922¹.

Гарантійний внесок **повертають** усім учасникам е-торгів, у т. ч. переможцю, якщо він виконав свої зобов'язання — уклав договір на закупівлю та надав необхідні документи у встановлені строки. Гарантійний внесок **не повертають** лише у випадках, що встановлені частиною 3 статті 25 Закону № 922.

¹ Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

За наданий доступ до електронного каталогу та інших електронних сервісів оператор е-майданчика справляє плату з переможця відбору (п. 6-1 Порядку № 822²).

На практиці гроші дарма не ганяють, а зараховують гарантійний внесок, який мають повернути переможцю, в рахунок оплати винагороди оператора е-майданчика. Коли винагорода більша за гарантійний внесок, переможець доплачує майданчику необхідну суму. Якщо винагорода менша — оператор е-майданчика повертає різницю на рахунок переможця.

Власне кажучи, на таку суму зараховують зустрічні однорідні вимоги (ст. 601 Цивільного кодексу України). Отже, в бухгалтері необхідно відобразити припинення зобов'язання зарахуванням на відповідну суму.

Розглянемо на *Прикладі*, якими проведеннями має бути зарахований гарантійний внесок, який не повертають, бо за його рахунок оператор е-майданчика утримав свою винагороду.

Як облікувати зарахування гарантійного внеску в рахунок винагороди оператора е-майданчика

Сума гарантійного внеску, що забезпечує тендерну пропозицію на е-торгах, становить 7830 грн. Оператор е-майданчика виставив переможцю торгів рахунок за свої послуги на суму 9030 грн, у т. ч. ПДВ 20%.

Гарантійний внесок оператор е-майданчика не повернув, а зарахував його в рахунок оплати частини своєї винагороди. Переможець доплатив операторові різницю в сумі 1200 грн, у т. ч. ПДВ 20%.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Сплатили гарантійний внесок	377	311	7830
2	Показали гарантійний внесок на позабалансовому рахунку	05	—	7830
3	Визнали витрати на винагороду оператору е-майданчика	93	685	7525
4	Нарахували ПДВ	644	685	1505
5	Визнали податковий кредит із ПДВ на підставі зареєстрованої податкової накладної	641	644	1505
6	Провели залік заборгованостей	685	377	7830
7	Списали гарантійний внесок з позабалансу	—	05	7830
8	Доплатили винагороду оператору е-майданчика	685	311	1200

Гарантійний внесок **не оподатковують ПДВ** (ЗІР, категорія 101.04³). Оператор е-майданчика нараховує ПДВ-зобов'язання на свою винагороду, якщо зареєстрований платником ПДВ.

² Порядок формування та використання електронного каталогу, затверджений постановою КМУ від 14.09.2020 № 822.

³ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=38124.

Уряд продовжує підтримувати аграріїв. Програма держпідтримки тваринництва дає змогу отримати часткову компенсацію вартості придбаних племінних тварин і відшкодувати витрати на будівництво чи реконструкцію ферм. Як відобразити в обліку кошти держпідтримки, розглянемо на прикладах

Банк проведень: облік часткової компенсації за племінних тварин і будівництво ферм

Олена Озерова,
керівник експертної
групи Експертус
Головбух, Київ

Кабмін продовжує шукати шляхи державної підтримки агросектора. Зупинимося на програмах фінансування галузей тваринництва та переробки сільгосппродукції, які регулює Порядок № 950*.

Нагадаємо, що за умовами програми держпідтримки аграрії можуть розраховувати на:

- **часткове відшкодування вартості племінних тварин** — до 80% вартості (без ПДВ), але не більше ніж 50 400 грн за одну голову (п. 21 Порядку № 950);
- **відшкодування до 25% витрат (без ПДВ) на будівництво чи реконструкцію ферм, доїльних залів і потужностей з переробки побічних продуктів тваринного походження** (п. 36 Порядку № 950).

Докладно про умови участі у програмі держпідтримки ми вже розповідали на шпальтах е-журналу «Головбух Агро».

У бухобліку кошти держпідтримки, що спрямовані на те, щоб компенсувати аграрію витрати, які він поніс, є **цільовими**. Щоб провести операцію в обліку, визначте напрям цільового фінансування — капінвестиції або покриття поточних витрат.

Приклад 1. Облік часткового відшкодування вартості молодняка племінних тварин

Агропідприємство — платник податку на прибуток і ПДВ — придбало у вітчизняного покупця племінну корову (молодняк) — 30 000 грн, у т. ч. ПДВ (20%) — 5000 грн, на умовах попередньої оплати. Молодняк оцінили за первісною вартістю. Отримали

* Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції, затверджений постановою КМУ від 06.08.2025 № 950.

від держави кошти держпідтримки з часткового відшкодування вартості племінних тварин.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Перерахували попередню оплату постачальникові	371	311	30 000
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	644	5000
3	Оприбуткували молодняк корови, що оцінили за первісною вартістю	213 ¹	631	25 000
4	Нарахували ПДВ	644	631	5000
5	Закрили рахунки обліку взаєморозрахунків	631	371	30 000
6	Нарахували заборгованість за коштами держпідтримки (25 000 грн × 80%) ²	377 ³	482	20 000
7	Визнали одночасно дохід від цільових коштів	482	718 ³	20 000
8	Отримали кошти держпідтримки	311	377	20 000
9	Списали на фінрезультат дохід від безоплатно отриманих оборотних активів	718	791	20 000

¹ Оскільки придбали молодняк, що потребує витрат на дорошування та відгодівлю, зарахуйте його до **поточних біологічних активів** (ПБА). Облікуйте ПБА залежно від обраного в обліковій політиці методу оцінки — за справедливою вартістю (субрахунок 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю») або за первісною вартістю (субрахунок 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю»).

² Аграрій може отримати відшкодування в розмірі 80% вартості придбання (без ПДВ), але не більше ніж 50 400 грн.

³ За умовами програми аграрій отримує цільове фінансування для компенсації витрат, які вже поніс, аби придбати активи. У такому разі цільове фінансування визнавайте дебіторською заборгованістю **одночасно з відображенням доходу** (п. 19 НП(С)БО 15 «Дохід»). Оскільки витратили кошти на придбання ПБА, що є запасами, збільште інші операційні доходи.

Приклад 2. Облік часткового відшкодування вартості дорослого стада племінних тварин

Агропідприємство — платник податку на прибуток і ПДВ — придбало у вітчизняного покупця племінного жеребця (доросле стадо) — 84 000 грн, у т. ч. ПДВ (20%) — 14 000 грн, на умовах наступної оплати в березні 2025 року. Молодняк оцінили за первісною вартістю. Строк корисного використання — чотири роки, ліквідаційна вартість — 3000 грн, метод амортизації — прямолінійний. Отримали від держави кошти держпідтримки з часткового відшкодування вартості племінних тварин у грудні 2025 року.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Придбали дорослого жеребця та оцінили за первісною вартістю	155 ¹	631	70 000
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	631	14 000
3	Сплатили постачальникові	631	311	84 000
4	Перевели жеребця до дорослого стада	164 ¹	155	70 000
5	Нарахували амортизацію за квітень — грудень 2025-го ((70 000 грн – 3000 грн) ÷ 4 роки ÷ 12 місяців) = 1395,83 грн × 9 місяців	23	131	12 562
6	Отримали часткову компенсацію за племінну худобу в грудні 2025-го (70 000 грн × 80%) = 56 000 грн, але не більше ніж 50 400 грн	311	482	50 400
7	Включили до доходів майбутніх періодів кошти цільового фінансування в грудні 2025-го	482	69 ²	50 400
8	Визнали дохід пропорційно до нарахованої амортизації за минулі місяці до моменту отримання компенсації — за період із квітня по листопад 2025-го (50 400 грн ÷ 4 роки ÷ 12 місяців) = 1050 грн × 8 місяців	69	745 ²	8400

¹ Придбани тварини дорослого стада є **довгостроковими біологічними активами** (ДБА). ДБА тваринництва — необоротні активи. Перш ніж оприбуткувати їх на субрахунок 163 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю» чи 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю», зберіть усі понесені витрати на дебеті субрахунку 155 «Придбання (виросування) довгострокових біологічних активів».

² Під час отримання цільового фінансування капінвестицій дохід визнавайте не одразу (п. 18 НП(С)БО 15). Збільште доходи протягом періоду корисного використання об'єктів інвестування — основних засобів і ДБА — **пропорційно до суми нарахованої амортизації** цих об'єктів. Для цього цільові кошти спершу зарахуйте до доходів майбутніх періодів, а потім — у міру нарахування амортизації (пропорційно до неї) збільште інші доходи.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
9	Визнали дохід за грудень 2025 року пропорційно до нарахованої амортизації	69	745	1050
10	Списали на фінрезультат доходи від безоплатно одержаних активів	745	793	9450

На придбані племінні тварини, яких класифікували як ДБА та оцінили за справедливою вартістю, амортизацію не нараховуйте. Вважаємо, що варто зробити проведення на повну суму коштів держпідтримки на дату її одержання: Д-т 482 «Кошти з бюджету та державних цільових фондів» – К-т 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів». Адже лише дохід від безоплатно одержаних земельних ділянок і фінансових інвестицій визнають під час їх вибуття (Інструкція № 291**).

Приклад 3. Облік відшкодування витрат на реконструкцію ферми

Агропідприємство – платник податку на прибуток і ПДВ – понесло витрати на реконструкцію ферми підрядним способом – 3 000 000 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 500 000 грн. Після того, як об'єкт ввели в експлуатацію, отримали кошти держпідтримки. Щомісячна сума амортизації ферми – 35 450 грн, зокрема, що припадає на частину витрат на реконструкцію ферми – 18 900 грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Нарахували витрати на реконструкцію ферми	152	631	2 500 000
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	631	500 000
3	Оплатили підрядникові	631	311	3 000 000
4	Збільшили первісну вартість ферми на суму витрат на реконструкцію	103	152	2 500 000
5	Нарахували амортизацію ферми	23	131	35 450
6	Отримали часткову компенсацію витрат (2 500 000 грн × 25%)	311	482	625 000
7	Включили одночасно отриману суму компенсації до доходів майбутніх періодів	482	69	625 000
8	Визнали дохід від суми коштів держпідтримки у сумі, пропорційній до нарахованої амортизації	69	745	18 900
9	Списали на фінрезультат доходи від безоплатно одержаних активів	745	793	18 900

Сподіваємося, наведені приклади проведення допоможуть вам правильно відобразити в бухобліку часткову компенсацію за племінних тварин і будівництво ферм.

** Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999 № 291.

СТАТТІ ДО ТЕМИ

Як отримати компенсації за племінних тварин і будівництво ферм
(«Головбух Агро», № 17/2025)

Тварини основного стада та приплід: як облікувати у молочному тваринництві
(«Головбух Агро», № 6/2023)

оплата праці

Маємо оновлену форму заяви-розрахунку, за якою отримуєте кошти від ПФУ на виплату лікарняних (декретних), допомоги на поховання. Зі статті дізнаєтеся про нові статуси в опрацюванні заяви-розрахунку та корективи, що внесли до неї і до повідомлення про виплату страхових коштів

Оновлена форма заяви-розрахунку на лікарняні від ПФУ: що змінилося

Микола Кирильчук,
експерт з оплати праці
та податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Із 01.01.2023 заяви-розрахунки на всі види допомоги з тимчасової втрати працездатності розглядає та фінансує Пенсійний фонд України (ПФУ). Проте діяв старий Порядок № 12¹, затверджений у 2018 році Фондом соцстраху, яким керувалися страховальники та органи ПФУ. Згідно з Постановою № 28-3² Порядок № 12 діє до дати, коли запроцює ухвалений правлінням ПФУ новий механізм фінансування страховальників.

Отже, Постановою № 28-1³ ПФУ затвердив:

- Порядок фінансування страховальників для надання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням (далі — Порядок № 28-1);
- форми заяви-розрахунку та повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам.

Документи набрали чинності з дня опублікування Постанови № 28-1 — із 7 листопада 2025 року.

Спосіб і строк подання заяви-розрахунку

ПФУ залишив два звичних для роботодавців способи подання заяви-розрахунку.

¹ Порядок фінансування страховальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою правління ФСС від 19.07.2018 № 12.

² Постанова правління ПФУ «Деякі питання фінансування для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 21.12.2022 № 28-3.

³ Постанова правління ПФУ «Про затвердження Порядку фінансування страховальників для надання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням» від 19.08.2025 № 28-1.

1 У разі подання паперової форми заповніть, підпишіть її та особисто зверніться або надішліть поштою до головних управлінь ПФУ в областях та м. Києві. Можете контактувати з будь-яким із них.

Тепер вже не вимагають додавати до паперової заяви-розрахунку її заповнену електронну форму на електронному носії інформації. Проте чи прогавили цей момент і чи ПФУ все ж вимагатиме додавати до паперового варіанта ще й електронний на цифровому носії, дізнаємося з наступних роз'яснень пенсійників.

Можливість надіслати паперову заяву-розрахунок поштою — одна з новачій Постанови № 28-1. Такого способу не містили Порядок № 12 і Постанова № 28-3. Цілком можливо, він призначений для страховальників, які перебувають у районах, де трапляються перебої в роботі інтернету й електромереж.

Оновлену форму заяви-розрахунку для паперового варіанта використовуйте з 7 листопада 2025 року.

2 Можете подати заяву-розрахунок в електронній формі через:

- кабінет страховальника на вебпорталі електронних послуг ПФУ (далі — кабінет страховальника);
- Портал Дія (коли з'явиться технічна можливість).

ПФУ має додатково реалізувати електронний формат нової заяви-розрахунку. Доки цього не сталося, заповнюйте поля і додатки до заяви-розрахунку, що доступні в кабінеті страховальника.

Строк подання заяви-розрахунку такий самий — протягом **п'яти робочих днів** із дати, коли ухвалили рішення призначити страхову виплату.

Форма заяви-розрахунку

Форма заяви-розрахунку майже не змінилася порівняно з попередньою з Порядку № 12. Більшість змін уточнювальні.

Нова форма містить **шість розділів** на відміну від попередньої, яка містила п'ять додатків.

Додаток 1.1 «*I. Матеріальне забезпечення*», що включав допомогу з тимчасової непрацездатності (далі — лікарняні) та з вагітності та пологів (далі — декретні), розділили на два окремих розділи:

- I. Допомога по тимчасовій непрацездатності;
- II. Допомога по вагітності та пологах.

В електронній заяві-розрахунку в кабінеті страховальника залишатимуться п'ять додатків, доки не реалізують технічно оновлену форму і шість розділів до неї.

Нові розділи заповнюйте аналогічно, кількість граф у них майже збігається. Лікарняні і декретні розмежували за різними розділами форми заяви-розрахунку, оскільки в них зазначають **різні коди**

причин непрацездатності. До того ж розділ із декретними не потребує зазначати загальний страховий стаж і виокремлювати із загальної суми розмір допомоги за кошти ПФУ.

Розділи I і II нової форми містять примітки, в яких наведені коди причин непрацездатності **окремо** для паперових та електронних листків непрацездатності. Коди відповідають тим, що згадані в технічному описі паперового бланка листка непрацездатності⁵ та його електронної версії з Додатка 1 до Порядку № 1234⁶.

Раніше в примітках до Додатка 1.1 заяви-розрахунку не враховували кодів причин непрацездатності, які формуються в електронному листку непрацездатності. Тепер цю прогалину виправили. Роботодавець обирає причину непрацездатності, записану в листку непрацездатності (паперовому чи електронному).

У графі 5 розділів I—III, V, VI зазначайте реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП) або серію (за наявності) та номер паспорта громадянина України. Згадку про «№ страхового свідоцтва» із цієї графи прибрали (**виняток** — розділ для лікарняних унаслідок нещасного випадку або професійного захворювання).

У графах із даними електронного листка непрацездатності зазначайте лише його номер, без серії.

У заяві-розрахунку про допомогу на поховання і відшкодування вартості поховання потерпілого та пов'язаних із цим ритуальних послуг записуйте серію та номер свідоцтва про смерть або витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про смерть.

Оскільки комунікація між представниками страхувальника та органу ПФУ здебільшого відбувається через кабінет страхувальника, усунули необхідність зазначати контактний номер телефону в кожному з додатків. Графу з номером телефону залишили тільки в заголовній частині заяви-розрахунку.

Серед підписантів заяви-розрахунку та її розділів також залишили лише «Керівника / уповноважену особу». Підпису головного бухгалтера вже не вимагають, місце печатки прибрали.

У шапці форми МФО банку або органу Казначейства замінили на код ID НБУ. Для банківських установ кодами ID НБУ вважають їхні чинні коди⁷. Тож фактично вписуйте ті самі коди банків, що й раніше.

Скановані документи до заяви-розрахунку

Щоб перевірити інформацію, зазначену в поданій заяві-розрахунку, ПФУ звіряє відомості з державними реєстрами (базами). Якщо відомостей із заяви-розрахунку немає в державних реєстрах (базах),

⁵ Технічний опис листка непрацездатності, затверджений спільним наказом МОЗ, Мінсоцполітики, ФСС з ТВП, ФСС від НВ від 03.11.2004 № 532/274/136-ос/1406.

⁶ Порядок видачі (формування) листків непрацездатності в Електронному реєстрі листків непрацездатності, затверджений наказом МОЗ від 17.06.2021 № 1234.

⁷ Сайт НБУ (bank.gov.ua): Новини → Усі новини → Кожен учасник фінансового ринку отримав унікальний код ID НБУ для спрощення взаємодії з регулятором.

страхувальник має додати до неї скановані копії (фотокопії) документів. Вони мають підтверджувати:

- страховий випадок, його обставини, особливості статусу застрахованої особи чи інші обставини, які згідно із законом впливають на умови і тривалість страхових виплат;

або

- усунення виявлених помилок або недостовірних відомостей.

За потреби доведеться сканувати:

- паперові листки непрацездатності;
- розрахунки середньої зарплати і суми виплат;
- платіжні інструкції;
- Об'єднану звітність⁸;
- довідку про середню зарплату від сумісника;
- витяги або довідки з реєстру застрахованих осіб;
- документи від працівника, що засвідчують приналежність до пільгових категорій, тощо.

Така можливість є наразі під час формування заяви-розрахунку в кабінеті страхувальника. ПФУ встановив додаткові вимоги до сканованих копій (фотокопій):

- кольоровий формат;
- всі сторінки та поля, зокрема, дані про серію та номер бланка;
- рекомендована роздільна здатність у разі сканування — 300 dpi, формат зображення — jpg або pdf, розмір кожного файлу не має перевищувати 1 Мб.

Статус опрацювання заяви-розрахунку

ПФУ опрацьовує заяву-розрахунок упродовж трьох робочих днів із дня, коли її отримав. За кожним з етапів оброблення заява-розрахунок може отримати статуси, прописані в Порядку № 28-1. Тому змінять (скоригують або доповнять) попередні статуси лікарняного «*прийнято*», «*не прийнято*», «*в опрацюванні*» тощо, які можна було переглядати за опцією «Пошук» в розділі «Заява-розрахунок» у кабінеті страхувальника. Тож ПФУ має провести програмні доопрацювання.

Якщо перевірка ПФУ виявила помилки чи недостовірні відомості або немає сканованої копії необхідного документа, заява-розрахунок отримає статус «*Залишено без руху*».

Страхувальник отримує квитанцію контролю заяви-розрахунку. У повідомленні про залишення заяви-розрахунку без руху зазначають виявлені недоліки, спосіб і строк їх усунення. Щоб виправити недоліки, страхувальник має не менше ніж **три робочих дні** з дня, коли отримав повідомлення від ПФУ. У ньому також зазначають порядок і строк оскарження рішення про залишення заяви-розрахунку без руху.

⁸ Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджений наказом Міністерства фінансів від 13.01.2015 № 4.

Акцент!

Коли виправили всі недоліки, створіть нову заяву-розрахунок із даними попередньої. Найімовірніше до заяви-розрахунку зі статусом «Залишено без руху» в кабінеті страхувальника додадуть нову опцію.

Актуальною вважатимуть заяву-розрахунок, яку прийняв ПФУ. Тоді в кабінеті страхувальника вона змінить статус на «Прийнято».

Якщо усунули всі виявлені недоліки, ПФУ не може повторно залишити заяву-розрахунок без руху.

За письмовим запитом страхувальника територіальний орган ПФУ надаватиме інформацію про прийняття заяви-розрахунку.

Заяву-розрахунок зі статусом «Прийнято» ПФУ фінансує впродовж **трьох робочих днів** після її надходження.

Із дати, коли страхові кошти від ПФУ зарахують на окремий рахунок страхувальника для виплати застрахованим особам, заява-розрахунок перейде в статус «Оплачено».

Територіальний орган ПФУ відмовить у фінансуванні, якщо страхувальник:

- відмовився від перевірки або перешкодив її проведенню;
- подав недостовірні відомості;
- порушив порядок використання страхових коштів (п. 9 Порядку № 28-1; п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону № 1105⁹).

У такому разі протягом трьох робочих днів після настання або виявлення цих обставин керівник територіального органу ПФУ за місцем обліку страхувальника відмовить у фінансуванні заяви-розрахунку. Його рішення оформлять **наказом**, у якому зазначать:

- підставу для відмови у фінансуванні;
- строк набрання чинності цим наказом і спосіб його визначення;
- строки та порядок оскарження.

Наказ надішлють страхувальникові рекомендованим листом із повідомленням про вручення протягом трьох робочих днів із дня видання.

У кабінеті страхувальника всі заяви-розрахунки набувають статусу «Відмовлено». Підстави відмови зазначають у квитанції контролю заяви-розрахунку.

Страхувальник, якому відмовили у фінансуванні, не отримує виплат від ПФУ. Фінансування поновлять на підставі наказу керівника територіального органу ПФУ, якщо страхувальник **усуне обставини**, що спричинили відмову у фінансуванні.

Рішення про відмову у фінансуванні можете оскаржити в адміністративному порядку та/або до суду.

Повідомлення про виплату страхових коштів

Форма **повідомлення про виплату коштів** застрахованим особам (далі — Повідомлення) зазнала косметичних змін у назвах деяких граф (додаток 2 до Порядку № 28-1). Зокрема, у відомостях

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Призначення та виплата лікарняних і декретних: чекліст для роботодавця («Головбух Агро», № 15/2024)

⁹ Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

про застраховану особу в графі 5 зазначаєте РНОКПП або серію (за наявності) та номер паспорта громадянина України. Згадку про номер страхового свідоцтва прибрали. Графу 6 щодо електронного листка непрацездатності не заповнюйте.

Повідомлення подайте не пізніше ніж **30 календарних днів** із дати, коли отримали кошти на рахунок і заява-розрахунок перейшла в статус «*Оплачено*». Надішліть його в електронній формі через кабінет страховальника або заповніть паперову форму і подайте особисто до органу ПФУ чи надішліть поштою.

Якщо не подасте Повідомлення протягом **трьох місяців**, територіальний орган ПФУ може провести позапланову перевірку використання страхових коштів (п. 13 Порядку № 28-1).

Якщо виявили помилки під час нарахування страхових виплат, **поверніть надлишок** перерахованих та/або виплачених коштів на рахунок ПФУ. Водночас надішліть до територіального органу ПФУ обґрунтоване письмове пояснення причин повернення.

Коли отримали страхових коштів більше, ніж фактично виплатили застрахованій особі, невикористані кошти поверніть на рахунок ПФУ впродовж **трьох робочих днів**.

У разі ліквідації страховальника й за відсутності правонаступника страхові виплати за страховими випадками, що настали до ліквідації, проводить територіальний орган ПФУ. Він призначить виплати і перерахує їх суму на рахунок застрахованої особи, відкритий в уповноваженому банку.

Відмова в оплаті заяви-розрахунку за необґрунтованим листком непрацездатності

Лікарі несуть відповідальність за створення необґрунтованого медвисновку про тимчасову непрацездатність, на підставі якого сформувався листок непрацездатності.

Якщо керівник територіального органу ПФУ встановив необґрунтованість медвисновку про тимчасову непрацездатність, він повідомляє про цей факт заклад охорони здоров'я (ЗОЗ) або фізичну особу — підприємця (ФОПа), в якого працює лікар, який припустився порушення. Це повідомлення є **підставою зупинити фінансування** за необґрунтованим листком непрацездатності (ч. 2 ст. 28 Закону № 1105).

ПФУ не фінансуватиме виплат за заявою-розрахунком, до якої включили необґрунтований листок непрацездатності (п. 10 Порядку № 28-1). Таку заяву-розрахунок **залишать без руху**, а страховальника поінформують відповідним повідомленням.

Коли виплату за необґрунтованим листком непрацездатності все ж призначили та провели, керівник територіального органу ПФУ звертається до ЗОЗ або ФОПа, лікар яких припустився порушення, з вимогою компенсувати відповідну суму страхової виплати (ч. 3 ст. 28 Закону № 1105). Саме вони зобов'язані **компенсувати суму страхової**

виплати протягом 10 календарних днів із дня надходження вимоги від ПФУ.

У такій ситуації ані страхувальник, ані застрахована особа вже виплачених страхових коштів **не повертають**.

При цьому ЗОЗ або ФОП мають право **зворотної вимоги** (регресу) до лікаря, який створив необґрунтований медвисновок про тимчасову непрацездатність, у розмірі сплаченої суми компенсації та нарахованої пені (ч. 5 ст. 28 Закону № 1105).

Додатково

Фінансування страхових виплат

<...>

...дати відкриття та закриття листка непрацездатності відповідають датам початку строку дії та закінчення строку дії медичного висновку, на підставі якого сформований цей листок непрацездатності. Листок непрацездатності вважається виданим через сім днів після дати закриття листка непрацездатності та набуває статусу «Готовий до сплати (виданий)».

<...>

...якщо цей день є робочим, саме з цього дня розпочинається термін для розгляду документів для призначення допомоги в уповноваженій для цього особі.

...на підставі рішення особи, уповноваженої страхувальником, про призначення матеріального забезпечення роботодавець нараховує суми матеріального забезпечення та оформлює заяву-розрахунок, яка повинна бути передана до Пенсійного фонду України не пізніше 5 робочих днів з дати прийняття уповноваженою особою такого рішення, а згідно з пунктом 10 Порядку повідомлення надсилається страхувальником протягом місяця з дня проведення виплат.

Враховуючи викладене, обчислення терміну для подання роботодавцем заяви-розрахунку для здійснення фінансування страхових виплат розпочинається з наступного робочого дня після прийняття рішення уповноваженою особою про призначення допомоги, а для надання повідомлення про виплату допомоги застрахованій особі – з наступного дня після її виплати.

Із листа ПФУ від 28.08.2024 № 2800-030401-8/52107

Новий лист ПФУ розставив акценти у спірних питаннях: як враховувати лікарняні, доходи сумісників і новоприйнятих та звільнених заброньованих працівників. З'ясуємо основні висновки та практичні наслідки для бухгалтерів

ПФУ роз'яснив, як враховувати лікарняні й дохід сумісників для бронювання

Ірина Чигир,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

Підприємства, що їх визнали критично важливими для функціонування економіки, мають право бронювати своїх працівників. Однією з вимог для цього, яку мусить виконати підприємство: щомісячна зарплата кожного заброньованого працівника протягом строку, на який його забронювали, має бути не меншою, ніж **2,5 розміру мінімальної заробітної плати** (п. 8 Порядку № 76¹). У 2025 році — це **20 000 грн.**

Пенсійний фонд України (ПФУ) роз'яснив², які виплати і як враховувати під час розрахунку доходу заброньованого працівника.

Настанови ПФУ

Фахівці відомства нагадали, що інформацію про нараховану щомісячну заробітну плату (дохід, грошове забезпечення, допомогу, компенсацію) формують за даними Реєстру застрахованих осіб (РЗО), що актуальні на дату надання інформації. Дані до РЗО потрапляють із Об'єднаної звітності³, а саме — його **Додатка Д1**.

У графі 16 Додатка Д1 лікарняні відображають в окремих рядках із кодами категорій застрахованої особи — в полі відповідного місяця лише в сумі, що припадає на цей місяць. Тому враховуйте лікарняні до зарплати заброньованого працівника в **сумі, яка припадає на відповідний місяць**.

¹ Порядок бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час, затверджений постановою КМУ від 27.01.2023 № 76.

² Лист ПФУ від 01.10.2025 № 2800-060202-5/65659.

³ Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджений наказом Мінфіну від 13.01.2015 № 4.

лікарняні

 зарплата внутрішніх сумісників

 дохід у місяці звільнення і повторного працевлаштування

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
 20 000 грн зарплати
 заброньованому
 працівнику: як бути
 в місяці звільнення
 («Головбух Агро»,
 № 8/2025)

Тобто якщо у жовтні нарахували лікарняні:

- за жовтень — врахуйте їх до зарплати заброньованого за жовтень;
- за вересень — до зарплати за вересень;
- за вересень — жовтень — розподіліть суму за місяцями, на які припадає тимчасова непрацездатність, тобто вересень і жовтень.

Коли в поточному місяці нараховуєте лікарняні за дні непрацездатності за цей самий місяць, ризиків не виникає. Інша річ, коли нараховуєте лікарняні **за минулі місяці**. ПФУ акцентує: інформація про щомісячну нараховану зарплату формується за даними РЗО, актуальними на дату надання інформації.

Якщо на запит держоргану, який надав критичність, ПФУ надасть інформацію станом на 20.11.2025, сума лікарняного за дні жовтня 2025-го, що його оплатите в листопаді 2025-го, не потрапить до інформації про доходи, нараховані застрахованій особі за жовтень 2025-го. Адже про ці лікарняні відзвітуєте в Додатку Д1 за листопад 2025-го, який подасте до 20.12.2025.

Це створює для підприємства ризик втратити статус критичного. Адже відомства можуть проводити моніторинг за фактом.

Тож коли закриваєте місяць і виявили, що через хворобу зарплата заброньованого працівника становить менше ніж 20 000 грн, рекомендуємо **закрити нестачу іншими виплатами** (премія, надбавка, доплата).

Якщо працівника забронювали за основним місцем роботи й оформили на тому самому підприємстві внутрішнім сумісником, ПФУ радить рахувати **сукупний дохід** за період, за який його нарахували. Підсумуйте всі доходи, що нарахували заброньованому працівникові та показали в Додатку Д1 за відповідний період. Сум заробітної плати чи доходу, що нарахували інші страхувальники, не враховуйте.

Коли працівник працює на підприємстві за декількома трудовими договорами, враховуйте його сукупний дохід, а не лише за посадою, за якою його забронювали.

Коли впродовж місяця працівника звільнили і знов прийняли на роботу на тому самому підприємстві, також враховуйте **сукупний дохід**. Підсумуйте зарплату, яку нарахували працівникові під час звільнення, і суму, яку нарахували за відпрацьований час після працевлаштування.

Це узгоджується з підходом, за яким обчислюєте сумарну базу нарахування ЄСВ для застрахованої особи. Тому ПФУ доходить саме такого висновку.

Відкритим залишилося питання, чи обов'язково виконувати вимогу щодо зарплати працівника, якого **звільнили посеред місяця**. Ризик полягає в тому, що зарплата звільненого заброньованого працівника може бути меншою ніж 20 000 грн, адже він не відпрацював повного місяця.

Якщо такий факт виявить держорган, який встановив критичність підприємства, він **скасує критичний статус**.

Практичні висновки

Начебто питання бронювання працівників чи звітності з ЄСВ має коментувати Мінекономіки або податкова служба. Проте основна роль у цьому належить ПФУ. Адже саме ПФУ формує і веде РЗО — базу, в якій зберігаються дані, зокрема, про нараховану заробітну плату.

Передбачалося, що ПФУ та Мінцифри налаштують електронну інформаційну взаємодію між РЗО та Порталом Дія⁴ стосовно даних про розмір нарахованої зарплати заброньованих працівників. Поки що передачу даних не реалізували, повідомлень від ПФУ та Мінцифри не було.

Коли запрацює електронна інформаційна взаємодія, моніторинг критичних підприємств відбуватиметься **автоматично**. І саме ПФУ передаватиме дані про зарплату заброньованих працівників держорганам, які надали критичний статус, або Мінцифри, яке адмініструє Портал Дія.

Наразі кожен держорган самостійно запитує документи від критичного підприємства та ухвалює рішення про його відповідність чи невідповідність статусу критичного. Цілком можливо, що фахівці таких підприємств рахуватимуть зарплату заброньованих інакше, не так, як рахує ПФУ. Наприклад, не враховуватимуть лікарняних.

На практиці поширені ситуації, коли критичність скасували саме через те, що зарплата заброньованого була меншою ніж 20 000 грн, адже до неї **не включили лікарняних**. Коли держорган отримує від критичного підприємства копії Об'єднаної звітності й розрахунково-платіжних відомостей за місяці 2025 року, він перевіряє сумарно всі виплати заброньованому працівникові, що їх включили до звітності як зарплатні.

Тож поки не запрацював автоматичний моніторинг, **рекомендуємо досягнути до 20 000 грн** зарплату тих заброньованих працівників, у яких вона менша через хворобу, а також працівникам-сумісникам. Так не ризикуєте втратити критичний статус.

⁴ Постанова КМУ «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час» від 28.02.2023 № 233.

У ФОКУСІ

- Альтернатива святкової премії
- Святковий подарунок у натуральній формі
- Благодійна та нецільова матдопомога
- Соціальні виплати тим, хто має дітей
- Святкування Дня аграрія

День аграрія: як порадувати працівників, коли сутужно з коштами

Світлана Лістрова,
експерт із трудового
та податкового
законодавства, Київ

Робота аграріїв є дуже важливою та цінною під час війни, а також таїть небезпеку на полях. Тож вони варті того, щоб отримати подарунки до професійного свята. Однак, зважаючи на обмежені фінансові можливості, агропідприємства хвилює питання, як це зробити з найменшими витратами й не порушуючи норми законодавства.

Роботодавцям необхідно завчасно подумати над можливими варіантами заохочення, щоб порадувати працівників до їх професійного свята.

16 листопада 2025 року – День працівників сільського господарства.

Безумовно, за наявності коштів, усім аграріям варто виплатити **заохочувальну премію** до Дня аграрія чи **грошову винагороду** за сумлінну працю та зразкову роботу, а також сплатити з нарахованих сум належні податки та ЄСВ.

Щоб раціонально використати власні ресурси та кошти, необхідно проаналізувати, які саме виплати допоможуть зекономити на податках та ЄСВ. І тут варто зробити акцент не на заохочувальних преміях і винагородах, про які ми неодноразово розповідали на шпальтах е-журналу, а на **альтернативних виплатах**. Адже заохочувальні премії і винагороди є складовою зарплати й гарантують урізання суми, що

належить до виплати працівникам, на 23% (ПДФО та військовий збір) і сплату ЄСВ за ставкою 22% за рахунок роботодавця.

Альтернативні варіанти для створення святкового настрою аграріям

Під час святкування Дня аграрія роботодавці можуть порадувати працівників:

- подарунком до свята;
- призами та почесними грамотами;
- матдопомогою, в т. ч. нецільовою;
- соціальними виплатами (тих, хто має дітей).

Також роботодавці можуть поєднати загальні збори колективу зі святкуванням Дня аграрія.

Щоб ці виплати були «законними», їх необхідно передбачити **в колективному договорі**. У разі його відсутності — у **Положенні про оплату праці**, погодженому з органом, уповноваженим представляти трудовий колектив.

Варто врахувати, що звільнення від оподаткування чи від нарахування ЄСВ передбачає дотримання певних умов. Та й суми цих виплат обмежені так само, як і періодичність.

Подарунок для працівника та членів його сім'ї

Подарунок — грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають / одержують безоплатно або за ціною, нижчою за мінімальну ринкову (ст. 1 Закону про запобігання корупції¹).

Щоб зекономити на податках, треба надавати подарунки **в натуральній формі**. Це можуть бути побутові та електронні прилади, знижки на оплату ремонту авто, будівельні матеріали, роботи, послуги зі знижкою, сільськогосподарська продукція зі знижкою, продуктивний набір або подарунковий сертифікат.

За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) **безоплатно** майно (дарунок) у власність (ч. 1 ст. 717 Цивільного кодексу України).

Отже, якщо подаруєте працівникам, наприклад, предмети побуту чи особистого користування, або застосуєте знижку для сільгосппродукції, письмовий договір дарування не оформляйте.

З погляду **трудового законодавства** подарунок — це заохочення працівника до праці чи презент до професійного свята. Дуже

¹ Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII.

важливо, як зафіксували статус цієї виплати в локальних актах роботодавця чи трудовому договорі зі спрощеним регулюванням (гл. III-Б Кодексу законів про працю України; КЗпП).

Подарунком до Дня аграрія може бути як грошовий подарунок, так і подарунок **у натуральній формі** – речі та предмети, електроприлади, сільгосппродукція тощо.

Не варто передбачати в колдоговорі подарунки як заохочення у складі зарплати. Адже право на звільнення подарунка чи його частини від оподаткування ПДФО та військовим збором залежить саме від того, чи належить він до складу заробітної плати згідно з колдоговором або Положенням про оплату праці.

Сільгосппідприємство може ухвалити рішення й надати всім аграріям подарунки до професійного свята на підставі **наказу керівника**, навіть якщо цього не передбачають локальні акти роботодавця.

Під час **оподаткування подарунка** керуйтеся Податковим кодексом України (ПК), Законом про ЄСВ², Переліком № 1170³, Інструкцією № 449⁴ та Інструкцією № 5⁵.

Якщо подарунок надають саме працівникові підприємства, то варто врахувати такі моменти:

- від оподаткування звільняють вартість подарунка чи його частини, що не перевищує 2000 грн на місяць у 2025 році (пп. 165.1.39 ПК);
- якщо вартість подарунка перевищує 2000 грн, то суму перевищення оподатковують як додаткове благо. Базу оподаткування визначають із урахуванням негрошового коефіцієнта з пункту 164.5 ПК;
- вартість подарунка включають до бази нарахування ЄСВ як зарплатну виплату згідно з підпунктом 2.3.2 Інструкції № 5.

Як же трохи зекономити?

Варіант 1

Замість того, щоб видати працівникові подарунок до Дня аграрія вартістю 6000 грн, підприємство може розтягнути його на три місяці й надавати подарунки щомісяця — з жовтня по грудень 2025 року — вартістю, що не перевищує 2000 грн.

Так підприємство зекономить на ПДФО та військовому зборі. Проте ЄСВ з вартості подарунка однаково доведеться сплачувати. Ці витрати лягають на підприємство, але є «плюси» для працівника: під час розрахунку середньої зарплати для оплати лікарняних і до заробітку для нарахування пенсії цю суму врахують.

² Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

³ Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджений постановою КМУ від 22.12.2010 № 1170.

⁴ Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджена наказом Мініфіну від 20.04.2015 № 449.

⁵ Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держкомстату від 13.01.2004 № 5.

Варіант 2

Підприємство може видати подарунок до свята не тільки працівникові, а й його дружині, дітям або батькам, які не є працівниками підприємства. Для фізичних осіб, які не є працівниками, подарунок вартістю 2000 грн буде звільнений не тільки від сплати ПДФО та військового збору, а й ЄСВ.

Підприємство дарує працівникові путівку на відпочинок

Якщо агропідприємство є платником податку на прибуток, то на період тимчасового затишшя в роботі воно може одарувати працівника та членів його сім'ї путівками на відпочинок або на санаторно-курортне лікування.

Щоправда, тут діють певні умови для звільнення від оподаткування, що передбачені підпунктом 165.1.35 ПК:

- звільнення від сплати ПДФО та військового збору буде лише у разі, коли путівку надає платник податку на прибуток;
- путівки чи знижку роботодавець надає працівникові та/або членам його сім'ї першого ступеня споріднення. До них належать: батьки, чоловік або дружина, діти, в т. ч. усиновлені (пп. 14.1.263 ПК);
- путівки надають на відпочинок, оздоровлення та лікування, в т. ч. на реабілітацію осіб з інвалідністю, на території України;
- неоподатковувана вартість путівки чи знижки в 2025 році у межах 40 000 грн — один раз протягом календарного року.

Якщо платник податку на прибуток облікує податкові різниці, то фінансовий результат податкового (звітного) періоду збільшують на суму повної або часткової компенсації вартості таких путівок, якщо застосували звільнення від сплати ПДФО та військового збору (абз. 2 пп. 140.5.10 ПК).

Знову-таки, якщо путівку на відпочинок, оздоровлення та лікування надають працівникові, то на її вартість нараховують ЄСВ (пп. 2.3.4 Інструкції № 5). Витрати лягають на підприємство, але працівник певною мірою це відчує під час оформлення пенсії.

Нагородження працівників відзнаками

Як заохочення працівників у Правилах внутрішнього трудового розпорядку може бути передбачено нагородження відзнаками за якісну роботу чи як переможця організованих змагань або конкурсів.

До професійного свята можна приурочити змагання та конкурси. Наприклад, на звання «Кращий аграрій — 2025» тощо. Переможцям цих змагань / конкурсів можна вручати знаки, кубки, дипломи, квіти.

Вартість орденів, медалей, знаків, кубків, дипломів, грамот і квітів, якими відзначають працівників та/або переможців змагань / конкурсів,

звільнили від оподаткування ПДФО та військовим збором на підставі підпункту 165.1.38 ПК.

Щодо ЄСВ, треба врахувати, що у разі, якщо йдеться про вручення призу, кубка чи квітів працівникові, то, хоч як прикро, але їх вартість не звільняють від сплати ЄСВ. Адже їх можна цілком віднести до заохочень у натуральній формі згідно з підпунктом 2.3.2 Інструкції № 5.

Благодійна (матеріальна) допомога працівникові

На сьогодні є кілька видів матеріальної допомоги, в т. ч. благодійної, які звільнені від оподаткування залежно від того, на які цілі та якій категорії фізосіб їх надають. Хоча це й не заохочення в прямому значенні, але, без сумніву, також порадує працівника.

нецільова матеріальна
допомога

Деяким працівникам можете надати нецільову благодійну (матеріальну) допомогу. Проте будьте обережними. Якщо надати матдопомогу більшості працівників і в однаковій сумі, то ДПС розглядає цю виплату з метою оподаткування та нарахування ЄСВ як систематичну матдопомогу, що належить до складу зарплати.

У 2025 році неоподатковуваний розмір матеріальної допомоги – **4240 грн на рік.**

Під час надання нецільової матдопомоги врахуйте таке:

- працівник має написати заяву з проханням надати йому допомогу, наприклад, у зв'язку з сімейними обставинами чи з інших причин;
- розмір допомоги визначає роботодавець індивідуально в кожному окремому випадку;
- надання матеріальної допомоги одночасно всім працівникам в однаковій сумі з однаковими формулюваннями в заявах ДПС прирівнює до зарплати.

Із суми нецільової матеріальної допомоги, що не перевищує 4240 грн на рік, не сплачують ані ПДФО, ані військового збору. ЄСВ не нараховують незалежно від суми нецільової матдопомоги.

Цей варіант «подарунка» у вигляді матеріальної допомоги вигідний як для працівника, так і для роботодавця.

благодійна
(матеріальна) допомога
з інших підстав

На сьогодні благодійну (матеріальну) допомогу часто надають працівникам підприємств, які перебувають у зоні бойових дій, або фізособам, які мешкали в населених пунктах, де велися бойові дії (пп. 165.1.54 ПК). Тобто ці види допомоги можуть надавати як самим працівникам, так і їх рідним.

Однак для звільнення від оподаткування необхідно керуватися пунктом 170.7 ПК. Визначальними факторами є те, якій саме категорії осіб надають таку допомогу й на які цілі. Про ЄСВ тут взагалі не може бути й мови.

Соціальні виплати працівникам із дітьми

Цей варіант підходить тим, хто має дітей. Чим він цікавий?

Агропідприємство може передбачити в колективному договорі соціальні допомоги чи виплати працівникам: які перебувають у відпустці по догляду за дитиною до трьох років, при народженні дитини, сім'ям з малолітніми дітьми (до 14 років) тощо.

Ці виплати оподатковують у загальному порядку, як і інші доходи, але на такі соціальні виплати не нараховують ЄСВ на підставі пункту 1 розділу I Переліку № 1170. Тож на ЄСВ можете зекономити.

Святкування Дня аграрія

Можете організувати свято (як корпоративний захід), яке поєднає із загальними зборами щодо підведення підсумків. Однак тут важливо все ретельно оформити.

Щоб організувати святкування, зокрема, **підготуйте:**

- наказ (розпорядження) про проведення заходу;
- програму заходу;
- кошторис витрат;
- договори з постачальниками послуг;
- акти виконаних робіт / наданих послуг;
- платіжні документи;
- відомості про видачу подарунків, видаткових накладних або актів на списання подарунків.

Під час проведення заходу:

- визначтеся з його видом;
- врахуйте, що у разі, якщо йдеться про святкування професійного свята, витрати не пов'язані безпосередньо з господарською й належать до інших витрат операційної діяльності;
- уникайте персоніфікації доходу в разі організації фуршету та частування;
- зауважте, що у разі, якщо вручатимете путівки, подарунки, цінні призи, не завжди можна уникнути оподаткування й нарахування ЄСВ.

Отже, сільгоспідприємство може організувати свято, на якому, зокрема: надати аграріям подарунки в натуральній формі; вручити грамоти, відзнаки, призи, квіти; надати благодійну (матеріальну) допомогу в грошовій формі чи соціальні виплати сім'ям із дітьми; обдарувати путівкою на лікування, відпочинок або санаторно-курортне оздоровлення.

Держстат опублікував ІСЦ за вересень 2025 року, за яким визначають коефіцієнт індексації для листопада 2025-го. Експерт пояснить, кому з працівників нараховувати індексацію в листопаді. Не оминув увагою і перспективи індексації в грудні 2025-го та січні 2026 року

Які суми індексації зарплати в листопаді 2025-го

Микола Кирильчук,
експерт з оплати праці
та податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Зарплату індексують, коли величина індексу споживчих цін (ІСЦ) перевищила поріг індексації, який становить **103%** (ч. 1 ст. 4 Закону № 1282¹; абз. 2 п. 1-1 Порядку № 1078²). Величину приросту ІСЦ (далі — коефіцієнт індексації) рахують **наростаючим підсумком**.

Із січня 2025 року індексацію обнулили. Причина — стаття 34 Закону про Держбюджет-2025³.

ІСЦ для індексації зарплат нарастаючим підсумком обчислюють починаючи із січня 2025 року, беручи його за 1 або 100%. Суму індексації, яка склалася в грудні 2024 року, в січні 2025-го не нараховували і **не виплачували**.

Місяць, у якому ІСЦ беруть за 1 або 100%, є **базовим**. Таким для всіх без винятків став **січень 2025-го** — підтверджує Мінсоцполітики⁴.

Із ІСЦ за лютий заново обчислювали нарастаючим підсумком коефіцієнт індексації, доки він не перевищив порогу індексації 103%. Це сталося в **липні**, коли індексація виникла вперше у 2025 році.

Сума індексації в липні становила для **базового місяця**:

- січень 2025-го — **133,23 грн** (коефіцієнт індексації — 104,4%);
- лютий — **105,98 грн** (коефіцієнт індексації — 103,5%).

¹ Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 03.07.1991 № 1282-ХІІ.

² Порядок проведення індексації грошових доходів населення, затверджений постановою КМУ від 17.07.2003 № 1078.

³ Закон України «Про Державний бюджет на 2025 рік» від 19.11.2024 № 4059-ІХ.

⁴ Лист Мінсоцполітики від 10.12.2024 № 105/0/214-24.

Підвищували оклади у 2025 році

до 2025-го
або у січні — лютому

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Індексація зарплат
повертається в липні
2025-го
(«Головбух Агро»,
№ 12/2025)

За базових місяців січень і лютий 2025-го суму індексації в листопаді продовжуйте нараховувати на рівні **липня — жовтня** 2025-го. Працює правило — для подальшої індексації ІСЦ обчислюють починаючи з наступного місяця за тим, у якому ІСЦ перевищив поріг індексації (абз. 5 п. 1-1 Порядку № 1078). Тому коефіцієнти індексації, що в липні 2025-го перевищили поріг індексації, застосовують для індексації в серпні та наступних місяцях.

Це триватиме доти, поки ІСЦ наростаючим підсумком за червень 2025-го і наступні місяці знов не перевищить порогу індексації. Такий алгоритм наведений в додатку 1 до Порядку № 1078.

Оскільки добуток ІСЦ за червень — вересень 2025-го ($1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 100\% = 100,7\%$) не перевищує порогу індексації (103%), для листопада застосовуйте попереднє перевищення порогу індексації для базових місяців січень — лютий 2025-го.

Щоб визначити подальшу долю індексації за базових місяців січень — лютий 2025-го, очікуйте на ІСЦ за жовтень. Його опублікують **до 10.11.2025**. Індексація може виникнути в грудні, якщо ІСЦ за серпень становитиме 102,4%, що є малоймовірним. Тому до кінця 2025 року сума індексація не зміниться.

у березні

За базового місяця березень 2025-го коефіцієнт індексації для листопада становить добуток **ІСЦ за квітень — вересень**:

$$1,007 \times 1,013 \times 1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 100\% = 102,7\%.$$

Поріг індексації 103% не перевищений, тобто в цьому місяці права на індексацію **немає**. Це може статися в грудні, якщо ІСЦ за вересень буде не менший за 100,4%.

у квітні

За базового місяця квітень 2025-го коефіцієнт індексації для листопада залежить від добутку **ІСЦ за травень — вересень**:

$$1,013 \times 1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 100\% = 102,0\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в листопаді **індексації немає**. Вона може повернутися в грудні, якщо ІСЦ за жовтень становитиме 101,1% або більше.

у травні

Коли базовим місяцем є травень, коефіцієнт індексації для листопада залежить від добутку **ІСЦ за червень — вересень**:

$$1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 100\% = 100,7\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в листопаді **індексації немає**.

у червні

Тоді індексація може виникнути в грудні, якщо добуток ІСЦ за червень — жовтень перевищить 102,4%. За такого базового місяця, найімовірніше, до кінця 2025-го індексації не буде.

Якщо базовим місяцем є червень, коефіцієнт індексації для листопада залежить від **ІСЦ за липень — вересень**:

$$0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 100\% = 99,9\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в листопаді **індексації немає**. Малоімовірно, що матимемо стрибок інфляції за жовтень понад 103,2%. Тож за базового місяця червень 2025-го в листопаді на індексацію зарплат не очікуйте.

у липні

Якщо базовим місяцем є липень, індексація вперше могла виникнути в листопаді 2025-го, якби **ІСЦ за серпень — вересень** ($0,998 \times 1,003 \times 100\% = 100,1\%$) перевищив поріг індексації. Цього не сталося і, найімовірніше, не станеться до кінця 2025 року.

у серпні

Якщо базовим місяцем є серпень, індексація вперше могла б виникнути в листопаді 2025-го, якби **ІСЦ за вересень** (100,3%) перевищив поріг індексації. Оскільки такого приросту ІСЦ не зафіксували, індексації в цьому місяці немає. Малоімовірно, що вона виникне в грудні 2025-го.

у вересні

Якщо базовим місяцем є вересень, індексація вперше може виникнути в грудні 2025-го. Щоб дізнатися це, дочекайтеся ІСЦ за жовтень 2025-го, який опублікують **до 10.11.2025**.

у жовтні

Якщо базовим місяцем є жовтень, індексація вперше може виникнути в січні 2026 року. Та цього не станеться, якщо індексацію обнулять із січня 2026-го, і приріст ІСЦ у 2026-му почнемо рахувати заново.

Кому підвищити посадові оклади, щоб не проводити індексацію у листопаді

Працівники, яким посадові оклади востаннє підвищували до 2025 року або в січні — лютому 2025-го, в листопаді мають право на індексацію. Щоб її не проводити, в цьому місяці підвищте посадові оклади на **суму більшу за:**

- **133,23 грн** — якщо базовим місяцем є січень 2025-го;
- **105,98 грн** — якщо базовим місяцем є лютий.

Надалі з ІСЦ за грудень 2025-го (його опублікують **до 10.01.2026**) обчислюйте коефіцієнт індексації заново. Тоді право на індексацію зарплат вперше може виникнути не раніше ніж у лютому 2026 року. Проте обнуління індексації означатиме новий відлік обчислення коефіцієнта індексації з ІСЦ за січень 2026-го.

Якщо діяли на випередження та у червні — жовтні 2025-го вже підвищили посадові оклади, за таких базових місяців **індексації в листопаді немає**. Вона не виникне й до кінця 2025-го. Не з'явиться індексація і в перші місяці наступного року, позаяк очікуємо, що із січня 2026-го індексацію знов обнулять.

Перспективи 2026 року

У 2026 році індексацію знов пропонують обнулити із січня, який візьмуть за базовий місяць. Такий сценарій вже реалізовували у 2024—2025 роках.

ІСЦ для індексації зарплати обчислюватимете наростаючим підсумком починаючи із **січня 2026-го**, який приймають за 1 або 100% (ст. 38 законопроекту про Держбюджет на 2026 рік⁵). Суму індексації, яка складеться в грудні 2025 року, в січні 2026-го **не нараховуйте**.

СТАТТЯ ДО ТЕМИ

Кому індексувати зарплату в жовтні 2025-го («Головбух Агро», № 19/2025)

Додатково

Щодо індексації заробітної плати за сумісництвом

(Витяг)

<...>

Пунктом 7 Порядку визначено, що особі, яка працює за сумісництвом, видається на її вимогу довідка з основного місця роботи про розмір доходу, що підлягає індексації, та проіндексованого доходу. На підставі цієї довідки провадиться індексація доходів від роботи за сумісництвом у межах суми, що не перевищує прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, з урахуванням отриманої заробітної плати за основним місцем роботи.

Отже, якщо у працівника за основним місцем роботи право на індексацію не настало, то за наявності відповідної довідки з основного місця роботи йому може індексуватися заробітна плата за сумісництвом. У випадку роботи на умовах неповного робочого часу як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, сума індексації має визначатись пропорційно відпрацьованому часу за кожною посадою окремо.

При цьому дохід, який підлягає індексації, не повинен перевищувати прожитковий мінімум, установлений для працездатних осіб.

Із листа Мінсоцполітики від 14.01.2019 № 2/0/216-19

управління ризиками

Щоб включити маркетингові послуги до складу витрат і податкового кредиту, підприємство має надати податківцям переконливу доказову базу. З'ясуємо, які документи потрібні, які послуги вважають маркетинговими і як правильно підтвердити їх зв'язок із господарською діяльністю

Витрати на маркетингові послуги: як підтвердити реальність і зв'язок із господарською діяльністю

Олена Сердюк,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух,
канд. екон. наук, доцент,
Київ

Податківці звертають увагу* на наявну практику, коли органи контролю під час перевірки платників податків, які придбавають маркетингові послуги, не підтверджують витрати і податковий кредит за такими операціями. Тому платникам, які отримують індивідуальні податкові консультації (ІПК), ДПС порекомендувала алгоритм дій. Мета — встановити єдиний підхід до оцінки впливу маркетингових послуг на визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток і податкового кредиту з ПДВ.

Окрім того, податківці навели своє бачення, якими документами слід підтверджувати фактичне отримання маркетингових послуг. Прокоментуємо їхній підхід.

Що податкова вважає маркетинговими послугами

Маркетингові послуги (маркетинг) — це послуги, що мають на меті забезпечити діяльність платника у сфері:

- вивчення ринку й попиту;
- стимулювання збуту;
- політики цін;
- організації руху продукції до споживача та післяпродажного обслуговування.

* Сайт ЦМУ ДПС по роботі з ВПП (svr.tax.gov.ua): Головна → Прес-центр → Новини → Як отримати ІПК щодо визнання маркетингових послуг у господарській діяльності.

Такими послугами, зокрема, є:

- розміщення продукції в місцях продажу;
- аналітика споживчого попиту;
- внесення товарів до торговельних баз;
- збирання та поширення інформації про продукцію (пп. 14.1.108 Податкового кодексу України).

Які документи підтверджують маркетингові послуги

Податківці підкреслюють, що маркетингова діяльність підприємства полягає в комплексних дослідженнях та аналізі ринку. Для цього воно сегментує ринок, позиціонує товар, розробляє маркетинг-мікс (маркетинговий комплекс) тощо.

Головна умова, за якої витрати на проведення маркетингових послуг враховують у складі витрат і включають до податкового кредиту, — документально підтвердити такі витрати і їх зв'язок із господарською діяльністю платника податків.

Потрібно підтвердити, що маркетингові послуги:

- реально отримані;
- економічно доцільні;
- безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю підприємства.

Наведемо в *Таблиці* документи, якими, на думку ДПС, підприємство має підтвердити, що фактично отримало маркетингові послуги.

Документи, якими підтверджують маркетингові витрати

№ з/п	Документ	Пояснення
1	Договір на маркетингові послуги і додатки до нього	Має містити: <ul style="list-style-type: none">– предмет договору, чіткий опис маркетингових послуг;– умови надання послуг, строк, обсяг і спосіб виконання;– напрями та об'єкти маркетингових досліджень, зокрема: попит на конкретну продукцію, можливі споживачі, потенційна можливість купівлі-продажу об'єкта маркетингових досліджень на визначеній території, необхідний обсяг продажу, пошук покупців, вивчення потреб та ефективності рекламної кампанії щодо продукції;– вартість і порядок оплати;– права й обов'язки сторін
2	Акт виконаних робіт/послуг	Має містити: <ul style="list-style-type: none">– вичерпний перелік наданих послуг, місце і дату їх надання, вартість, конкретне вираження результату;– інформацію про те, як ці послуги пов'язані з господарською діяльністю платника. Акт мають підписати обидві сторони. Включіть до нього обов'язкові реквізити первинних документів
3	Звіт про виконані роботи	Має містити: <ul style="list-style-type: none">– аналіз конкуренції між найбільшими виробниками на оптовому і роздрібному ринках та оцінку її рівня;– основні тенденції розвитку ринку;– динаміку зміни цін;– асортимент продукції (товару);– ціноутворення;

№ з/п	Документ	Пояснення
		<ul style="list-style-type: none"> – аналіз імпорту й експорту продукції (товарів) та її вплив на ринок; – інформацію про потенційних споживачів, кількісні показники планованого продажу (місткість ринку); – прогнозний план продажу; – оцінку ризиків; – фінансовий план; – аналіз ефективності проєкту; – прогнозний рівень рентабельності; – строк окупності проєкту; – висновки та рекомендації за результатами дослідження
4	Інші первинні документи	Це можуть бути: <ul style="list-style-type: none"> – медіаплати; – звіти про рекламні кампанії; – фото- і відеозвіти про заходи; – документи щодо витрат, листування з контрагентами тощо
5	Додаткові підтвердні документи й інформація про використання послуг	Це можуть бути: <ul style="list-style-type: none"> – відгуки клієнтів; – аналіз ефективності маркетингових заходів; – документи, що підтверджують використання маркетингових матеріалів у бізнес-процесах та обґрунтування їх економічної доцільності, тощо

Стисло підсумуємо, які документи треба мати обов'язково, й додамо приклади.

1 Договір. У ньому зазначте:

- конкретний предмет — які саме дослідження або заходи заплановані;
- територію, строки, очікуваний результат;
- порядок оплати й обсяг робіт.

Приклад. Виконавець проводить дослідження ринку хлібобулочних виробів у західних областях України, аби визначити потенційних торговельних партнерів і сформулювати рекомендації щодо ціноутворення.

Якщо контрагент надає комплекс послуг (маркетинг + реклама + просування в мережі), доцільно укласти рамковий договір із деталізованими додатками. Так буде легше обґрунтувати зв'язок із господарською діяльністю і підтвердити реальність послуг.

2 Акти наданих послуг. Важливо деталізувати, що саме зробили, де і коли, який результат отримали. Загальні формулювання на кшталт «маркетингові послуги надано в повному обсязі» — не підходять.

Приклад. Надані послуги збирання й аналізу даних щодо конкурентів у м. Львів; результати оформлені звітом від 12.09.2025 на 20 сторінках.

3 Звіти про виконані роботи. Це вагомий доказ, що отримана послуга пов'язана з господарською діяльністю. У звіті бажано відобразити:

- аналіз конкурентів і структури ринку;

- тенденції цін і продажів;
- прогноз обсягів збуту;
- висновки й рекомендації.

Приклад. За результатами дослідження рекомендовано змінити фасування товару, що дасть змогу збільшити частку ринку на 10%.

4 Додаткові докази:

- медіаплати, рекламні макети, банери;
- звіти з *Google Ads*, *Facebook Ads*, *CRM*;
- фото- і відеоматеріали;
- аналітика продажів до і після кампанії;
- відгуки клієнтів, показники ефективності.

Послуги матимуть зв'язок із господарською діяльністю, якщо в їх результаті підприємство **отримало або збільшило дохід**:

Правильний приклад	Неправильний приклад
ТОВ «АгроТрейд» замовило дослідження ринку зернових у Польщі, аби знайти нових покупців. Результат: база потенційних імпортерів і план збуту → Витрати пов'язані з господарською діяльністю	ТОВ, яке торгує автозапчастинами, оплатило дослідження ринку зернових → зв'язку з господарською діяльністю немає

Отже, **резюмуємо**.

1. Маркетинг — це **інструмент**, а не формальність. Податкові органи оцінюють його за суттю.

2. Без аналітичних **звітів, доказів** проведення заходів і зв'язку з продажами послуги можуть визнати негосподарськими.

3. Варто впровадити **внутрішній чекліст** документів, які підтверджують маркетингові витрати.

Якщо сумніваєтеся, чи достатньо ваших документів, отримайте ІПК від ДПС.

Головбух Агро

№ 21 (142) від 10.11.2025

Виходить із листопада 2019 року

0 44 586 56 06

0 800 21 12 20

shop.expertus.media

buhplatforma.com.ua

Продуктовий директор

Експертус Головбух

Альона Любанова

Головний редактор,

відповідальний за випуск

Наталія Дубчак

dubchak@expertus.media

Над випуском працювали

Олена Озерова

Ганна Чернишова

Олена Сердюк

Ольга Гонтаренко

Микола Кирильчук

Ірина Константинова

Ірина Чигир

Олена Коваленко

Дизайн та верстка

Тетяна Атрощенко,

Ігор Пальчевський

Редакція не несе відповідальності

за зміст рекламних матеріалів.

Позиція редакції може не збігатися

з позицією автора.

Передрук матеріалів журналу

«Головбух Агро», будь-яке їх

цитування, публікація їх анотованих

оглядів допускаються лише

з письмового дозволу продуктового

директора.

Підписано до друку 10.11.2025

Розповсюджується лише

за передплатою, яку можна

оформити в редакції

© Цифрове видавництво Експертус,
2025

Приклади, форми і зразки документів, наведені у цьому номері журналу «Головбух Агро»

Банк проведень: облік часткової компенсації за племінних тварин і будівництво ферм

Облік відшкодування витрат на реконструкцію ферми	23
Облік часткового відшкодування вартості:	
• дорослого стада племінних тварин	22
• молодняка племінних тварин	21

Єдинник четвертої групи набув право на нову земельну ділянку: як задекларувати

Заповнюємо розрахункову частину уточнюючої Декларації	10
Заповнюємо розрахункову частину уточнюючої Декларації, якщо НГО нової земділянки не збігається з площами, які вже задекларували цьогоріч	11
Зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації	11
Зразок заповнення розрахункової частини уточнюючої Декларації, якщо НГО нової земділянки не збігається з площами, які вже задекларували цьогоріч	11

Як облікувати винагороду оператора е-майданчика за рахунок гарантійного внеску

Як облікувати зарахування гарантійного внеску в рахунок винагороди оператора е-майданчика	20
---	----

Експертус ГОЛОВБУХ

Готові рішення для бухгалтера
в усіх робочих ситуаціях

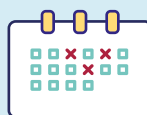
Податки та збори • Документообіг • Господарські операції • Бухоблік
Бухпроведення • Оплата праці та соцвиплати • Кадри для бухгалтера
Звітність • Перевірки та відповідальність

Спробуйте Систему в дії

gb.expertus.com.ua

Персональні
консультації
без обмежень

Інтерактивний
календар
бухгалтера

Форми, зразки
документів

Електронні версії
професійних
журналів і книг

Безплатні
вебінари
щомісяця

Навігатори,
сервіси, словники,
калькулятори

ВИЩА ШКОЛА
ГОЛОВБУХА

Будьте завжди
на крок попереду

Національна сертифікація головбуха медичного КНП

Три місяці
навчання online

Підсумковий
тест

Сертифікат
про підвищення кваліфікації
від НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Забронюйте місце на навчання

0 800 21 12 20 | shop.expertus.media